

MAART 2021**03/2021****TON VOCKING - 1939-2021**

“Hij gaf zijn leven”

Ter dankbare herinnering aan
TON VOCKING
Priester – Lazarist

Ton werd geboren te Utrecht op 4 februari 1939, trad op 6 september 1961 in bij de Congregatie der Missie te Eefde en werd in Utrecht priester gewijd op 15 april 1968.

Hij volgde een taalcursus Engels en de medische missiecursus ter voorbereiding op zijn werk in Ethiopië. Hij kreeg een benoeming voor de regio Dembidollo en was daar gedurende twintig jaar succesvol werkzaam. Na een verdiend sabbatjaar in Jerusalem werd hij benoemd tot directeur van de Lazarist School in Addis Abeba en econoom van het CM House ter plaatse.

Ton voelde zich thuis onder jongeren en gebruikte zijn talenten om hen mogelijkheden en perspectief te bieden. Hij had speciaal oog voor kinderen zonder kansen en zette vanuit zijn eigen school programma's op voor hun ontwikkeling. Een adoptieprogramma gaf hem tal van mogelijkheden. Hij was dankbaar voor de hulp die hij ontving van veel Nederlandse families. Hij had duidelijk een zwak voor weeskinderen en HIV patiënten.

Ton had een groot hart voor de zwaksten in de sloppenwijken van Addis Abeba. Hij startte een project met studenten van het grootseminarie zodat zij oog kregen voor de enorme problemen waarmee Ethiopië te maken had. “Als ik één kind, één mens kan redden, dan red ik de hele wereld”. Zo deed Ton.

Hij heeft op zijn eigen, gewone manier geleefd en gewerkt: gul, openhartig, eerlijk en vooral empathisch. Speciaal de laatste 25 jaren richtte hij zich op wat gedaan moest worden, en focuste hij op noden die opgelost moesten worden, met aandacht voor mensen die het minder goed hadden.

Zijn laatste tijd in Ethiopië was zijn gezondheidstoestand niet geweldig en uiteindelijk heeft hijzelf besloten (liefst ongezien) naar Nederland terug te keren, waar hij, ondanks de coronatijd, nog een paar mooie jaren heeft gehad. De laatste weken van februari ging zijn gezondheid achteruit. Hij ontving het sacrament van de zieken en stierf toch nog plotseling op 1 maart 2021.

We zijn dankbaar voor alles wat Ton voor ons betekend heeft.
Moge hij rusten in vrede.

In de volgende uitgave van de Kleine Compagnie leest u over leven en werken van Ton.

NEDERLANDSE PROVINCIE VAN DE CONGREGATIE DER MISSIE 1921-2015

- Minstens tien kranten¹ meldten in maart 1921 de stichting van de Nederlandse Provincie van de Congregatie van de Missie.

Bezoek van Generale Overste François Verdier (midden) vanwege de oprichting van de Nederlandse Provincie. Links naast hem Provinciaal Henri Romans. (24-26 augustus 1921)

“Op den feestdag van den Heiligen Joseph, 19 Maart, heeft de Hoog Eerwaarde Generaal der Lazaristen, na verkregen volmacht van den Heiligen Stoel, voor het Nederlandsch gedeelte der Congregatie eene nieuwe Provincie opgericht. De nieuwe Provincie omvat: 1e. Alle bestaande huizen in Nederland, te weten: het Missiehuis St. Joseph te Helden-Panningen (Groot Seminarie); het St. Vincentius-Seminarie te Wernhoutsburg bij Zundert (Kl. Seminarie) en de Rectoraten te Susteren en te Rumpen. 2e. Als Missievelden: het Apostolisch Vicariaat van Oost-Tchély in China, bestuurd door Mgr. Geurts, en de Republiek Bolívia in Zuid-Amerika.

Als hoofd der nieuwe Provincie is aangesteld de Zeereerw. heer H. Romans, tot heden vice-superior van het Missiehuis te Helden-Panningen. Het allereerste doel der nieuwe Provincie is zich te wijden aan de vreemde Missies.

De Lazaristen gesticht door den H. Vincentius à Paulo telden begin 1921: 2404 priesters, waaronder 114 Hollanders. Van de 21 Bisschoppen der Congregatie zijn er twee Hollanders: Mgr. Geurts, Apostolisch Vicaris van Oost-Tchély en Mgr. Schraven, Apostolisch Vicaris van Zuid-West Tchély in China. Moge Gods zegen rusten op de nieuwe Provincie en de Nederlandsche Zonen van den Heiligen Vincentius à Paulo in staat stellen zich met kracht te kwijten van de verheven en zware taak hun opgelegd, tot heil der zielen

¹ De Maasbode; De Tijd; Het Centrum; Overijssels Dagblad; Het huisgezin; Dagblad van Noord-Brabant; Limburger koerier; Limburgsch dagblad; Nieuwe Tilburgsche Courant; De grondwet.

en tot bekeering der arme heidenen. Daarom vertrouwen zij vast ook te mogen rekenen op het gebed en den steun der Nederlandsche Katholieken."

- Hubert Meuffels, toen overste, schreef op 20 maart 1921 in het Memoriale van het Missiehuis het volgende:

"20 maart 1921. Palmzondag.

vandaag heb ik de hele communiteit de brief voorgelezen die onze Hoogeerwaarde Algemene Overste, Monsieur Verdier, dateerde op gisteren 19 maart 1921, en gisteravond hier is aangekomen. Na door Rome daartoe gemachtigd te zijn, richt hij definitief de Nederlandse provincie van de Congregatie der Missie op en vertrouwt die toe aan Mijnheer Henri Romans als eerste visitator.

Mijnheer Romans was al op grond van een speciale brief van de Hoogeerwaarde Algemene Overste, die hier aankwam op zaterdag 12 februari, benoemd tot vice-visitator. Ik heb dat terstond op die 12de februari de communiteit meegedeeld tijdens het particuliere gewetensonderzoek. Ik verzekerde onze Hoogeerwaarde confrater, in naam van de communiteit en in mijn eigen naam, van onze gehoorzaamheid, van onze erkenning en onze oprechte genegenheid.

Zondag 27 februari heb ik hier in Panningen, op herhaaldelijk aandringen van Mijnheer Pastoor Weijlandt, in de drie parochiemissen een bedelpreek gehouden ten gunste van ons Sint Jozef seminarie.

De daarop volgende zondag werd in de drie heilige missen een collecte gehouden. Deze bracht op, samen met enkele giften die bij het Missiehuis werden gebracht en een gift van de Sociëteit 'De vriendenkring', ongeveer 2600,-- gulden.

Op zondag 13 maart, heb ik, op uitnodiging van mijnheer pastoor, onder de drie parochiemissen woorden van dank gesproken.

Diezelfde zondagnamiddag werd tijdens een 'voetbalmatch' te Helden-Dorp fl 192,28 voor ons bijeengebracht.

De daaropvolgende maandag en dinsdag hebben de mensen van de gemeente, op voorstel van kapelaan Terstappen, 13 of 14 karren gaven in natura gebracht: graan, vlees, eieren, enz. enz.

Moge de goede God deze voortreffelijke mensen zegenen, die zo met hun missionarissen verbonden zijn en hen van harte helpen in de financiële moeilijkheden die samenhangen met de oprichting van de Nederlandse provincie."

- Henk de Cuijper en Wiel Bellemakers vertaalden deze mededeling uit het Frans.

- Op 24 maart 1921 noteert Hubert Meuffels:

"... de installatie van onzen eersten Visitator, H.E. Heer Henri Romans, die plaats gehad heeft in den namiddag van dezen Dinsdag, 29 Maart 1921."

- Het is interessant te zien dat de oprichting van de Provincie onmiddellijk tot gevolg heeft dat de Franse taal door de Nederlandse vervangen wordt, want nu schrijft de overste in de moedertaal.

ONZE KLEINE COMPAGNIE VAN MAART 2021 STAAT EVEN STIL BIJ DE STICHTING, NU 'N EEUW GELEDEN.

De 100e verjaardag van de Stichting van de Nederlandse Provincie van de CM was aanleiding voor een verzoek aan de leden van het Religieus Huis Panningen "iets" op papier te zetten.

Met dank aan de schrijvers publiceren we hun teksten in dit "herdenkingsnummer" en in de volgende uitgave van ons blad.

JUBILEUM LAZARISTEN IN NEDERLAND

Rafael Isharianto, c.m.

De Lazaristen in Nederland vieren dit jaar de honderdste verjaardag van de stichting van hun provincie. Het is een vreugdevol moment voor hen. Het is ook voor mij een mooi moment, ook al woon ik pas negen maanden in Panningen. De vreugde die ik ervaar, heeft ermee te maken dat ik uit Indonesië kom. De provincie van Indonesië bestaat dankzij de aanwezigheid van de Nederlandse Lazaristen sinds 1923 in de toenmalige apostolische prefectuur van Soerabaja (nu Surabaya). Dat betekent dat de Nederlandse Lazaristen in Nederlands-Indië (nu Indonesië) zijn aangekomen twee jaar na de oprichting van hun provincie in 1921. Historische archieven vermelden hun toewijding voor de missie in de apostolische prefectuur van Soerabaja. Daar hebben ze hun werk verricht. Ik ben, onder

andere, onder de indruk van hun inzet voor sociale doelen in het begin van hun missiewerk. Terwijl ze het werk in het ziekenhuis ondersteunden, richtten ze vele dessa-scholen en poliklinieken op die noodzakelijk waren voor de lokale bevolking. Gezien vanuit ons hedendaags standpunt, gaf hun betrokkenheid bij onderwijs en gezondheidszorg uitdrukking aan hun inzet de menselijke waardigheid te vergroten.

Onderwijs en gezondheidszorg hangen nauw samen met respect voor de menselijke waardigheid, omdat ze integraal deel uitmaken van de fundamentele mensenrechten. Door hun betrokkenheid bij deze sectoren toonden ze dus hun trouw aan het geestelijke erfgoed

1932 Soerabaja: Polikliniek St. Melania

van de Heilige Vincent de Paul, die de multidimensionale aspecten van de verkondiging van de Blijde Boodschap benadrukte (SV, XII, 87-88).

Het is voor mij inderdaad een voorrecht om lid te zijn van dit Missiehuis waar de Nederlandse Lazaristen hun opleiding hebben ontvangen. Ik woon samen met de medebroeders die getuigen zijn van de geschiedenis van de Nederlandse provincie en haar wereldwijde missie. Hun internationale missies getuigen van hun

acceptatie en openheid voor de internationaliteit van de Congregatie der Missie. Het is door een open geest dat dit Missiehuis in Panningen ook haar toekomst in creatieve trouw kan verwelkomen.

Bij deze gelegenheid zou ik mijn Nederlandse medebroeders van harte willen feliciteren met hun trouw aan Vincentiaans charisma en spiritualiteit die zij tijdens hun afgelopen actieve jaren in vele landen van de wereld² tot uitdrukking hebben gebracht. Hun trouw getuigt van hun passie voor de missie. En dat is echt een inspirerende daad.

GEDACHTEN VAN JAN VAN AERT OPGESCHREVEN DOOR DE REDACTIE

Jan wist niet veel over Vincentius. Van zijn grootmoeder hoorde hij dat op 19 juli het Vincentiusfeest gevierd werd. Tijdens zijn noviciaat ontdekte hij meer over onze stichter. Een retraite op Taiwan, gepreekt door Gerard van Winsen, maakte diepe indruk op hem.

In 1962 vertrok Jan naar Taiwan, hoewel Brazilië zijn voorkeur had.

In die tijd hoorde hij bij de Nederlandse Provincie tot in 1987 Chinese, Amerikaanse en Nederlandse Lazaristen samen de Chinese Provincie gingen vormen.

Jan werd op verzoek van Harrie Hermans de eerste overste van Tien Mu.

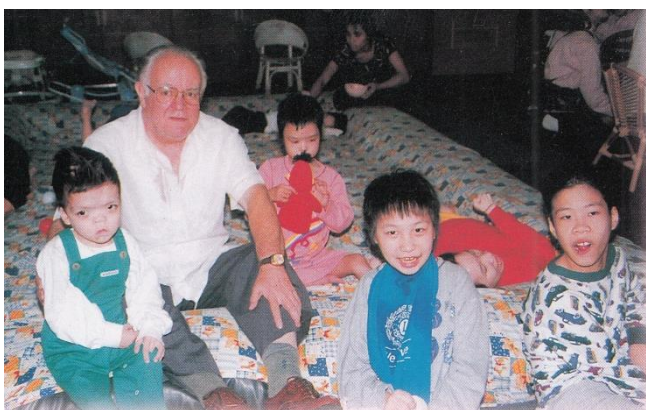

² Algiers, Argentinië, Australië, België, Bolivia, Brazilië, Chili, China, Colombia, Congo, Costa Rica, Curaçao, Denemarken, Duitsland, Ecuador, Egypte, El Salvador, Ethiopië, Frankrijk, Guatemala, Indonesië, Italië, Madagaskar, Madeira, Midden-Oosten, Nicaragua, Panama, Peru, Portugal, Rome, Seychelles, Taiwan, Turkije, Verenigde Staten, Vietnam, IJsland.

Een Filipijnse confrater sprak hem aan als Provinciale Overste, waarop Jan zei: 'Dat ben ik niet'. De Filipijn: "Je zou het best kunnen zijn!"

Op onze vraag naar de betekenis van het werk van de Nederlandse Provincie in de wereld, antwoordt Jan: "Een aartsbisschop op Taiwan zei mij ooit: 'Als ik Lazaristen bezoek, voel ik Vincentiaanse Spiritualiteit en de kracht tot Vincentiaanse werken' ".

Vele jaren was Jan directeur van de Dochters der Liefde. In die functie was hij de eerste niet Chinese confrater die de zusters op het vasteland van China bezocht.

In Tien Mu volgde Jan Gerard Beunen op als directeur van St. Anne's Home, waar hij lange tijd samenwerkte met Zr. Petronelly Keulers.

Waar men vroeger gehandicapten te vondeling legde, werd St. Anne's Home een gerenommeerd huis voor de opvang van deze kindjes.

Hoewel het vasteland China Taiwan nog steeds terug wil hebben, is en blijft het voor de Taiwanese zelfstandig.

Jan is naar de uitvaart van Johannes Paulus II geweest. Daar ontmoette hij de Amerikaanse president Bill Clinton met wie hij enkele woorden wisselde.

Jan wou in Taiwan niemand tot last zijn en besloot in 2019, na 57 jaar, terug te keren naar Nederland. Hij is in Panningen goed gewend, maar heeft toch ook een beetje heimwee naar zijn tweede vaderland.

Dit jaar viert hij zijn 60-jarig priesterfeest.

HOE CHRIS JANSSEN LAZARIST WERD

Chris Janssen

Op 28 maart 1941 werd in Grashoek op de Vliegert bij de familie Janssen een jongetje geboren, die de naam van Chris kreeg. Dat kon bijna niet anders want de opa's van beide kanten heetten allebei Chris en ook nog Janssen.

Hij was het eerste kleinkind van de familie Janssen van Baarlo en ongeveer het 80-ste kleinkind van de familie Janssen uit Sevenum.

Chrisje was toen maar heel klein, volgens mijn moeder paste ik in een sigarenkistje. Maar hij werd groter en groeide op in de boerderij van de

Vliegert. Toen hij groot genoeg was, ging hij naar de school in Grashoek, meteen naar de eerste klas, want een kleuterschool was er niet - nog steeds een gebrek in mijn opvoeding. En Chrisje ging ook mee naar de kerk, de noodkerk van de Grashoek. Ik voelde er mij meteen toe aangetrokken, tot alles wat de pastoor in de kerk deed: alle rituelen en gebaren die in de kerk pasten. Ik wilde graag misdienaar worden en dat lukte. Als er iets in de kerk te doen was, wilde ik erbij zijn, met name de diensten van de Goede Week: die waren toen 's morgens heel vroeg. Maar dat was niet erg, ook niet dat ik eerst twintig minuten moest lopen van de Vliegert naar de kerk.

Als ze me toen gevraagd hadden wat ik later wilde worden, dan was mijn antwoord helder en duidelijk geweest: **pastoor**. Niet dat ik een hekel had aan het boerenwerk. Ik hielp mijn vader graag met het werk op het land, vooral met het paard, steeds vaker alleen. Maar wat ik wilde worden was pastoor en niks anders. Toen de pastoor de catechismus kwam uitleggen - ik weet het nog goed - was hij aan de lessen over de sacramenten. Bij de les over het priesterschap was het net alsof hij tegen mij alleen sprak. Ik zat de hele les als verkramppt gespannen te luisteren. Ja, dat was mijn keuze: het priesterschap!

En ik had ook al uitgevogeld waar ik moest zijn. Wij hadden indertijd een assistent in de parochie van Grashoek: Cees Konings. Op zekere dag kwam het zo uit, dat ik met hem een heel stuk opliep naar huis. Toen heb ik het aan hem verteld. Eigenlijk gek, dat ik het niet aan de pastoor vertelde, maar aan die pater. Misschien was het wel, omdat die pater in Panningen woonde, bij meer van die jongemannen met die zwarte togen aan. Want daar, zo begreep ik, moest ik zijn voor de opleiding tot priester. Dat er nog andere paters waren in de wereld, daar wist ik niks van.

Via Truke Mouës werd alles concreter, toen ik daar de leeftijd voor had na de lagere school. Zo werd mij de weg gewezen naar Wernhoutsburg.

Met Pinksteren 1953 gingen mijn moeder en ik met de bus van Roetje Ghielen op bezoek in Wernhoutsburg. Ik weet nog precies wat mijn vader vroeg toen we 's avonds thuis kwamen. *En Was het daar op kostschool niet te deftig? Nee, zei mijn moeder, ze hadden gewone planken vloeren, heel gewoon.*

In september 1953 ging ik als 12 jarig jongetje met Leo Mouës en vele andere jongens uit de buurt naar Wernhoutsburg voor minstens zeven jaar.

Maar dat viel niet mee. Heimwee, heimwee en nog eens heimwee!! Tranen met tuiten heb ik gehuild, minstens een paar maanden lang. Maar ik wilde toch niet weg. Ik zei tegen mezelf: *Chris, als je nu opgeeft, is pastoor worden voorbij!* En dat wilde ik nog steeds: pastoor worden. En zo ging het na elke vakantie: Heimwee! Maar de periodes werden steeds korter.

Ja, en zo kwam ik bij de Lazaristen terecht. Van Wernhoutsburg naar Eefde, in toog naar het noviciaat. En daarna naar Panningen voor de theologie-studie. Zo gingen de jaren voorbij, na het een kwam het ander. Tot in 1967, het jaar van mijn priesterwijding. Toen was er toch nog een aarzeling: zal ik het wel doen, die wijding? Zal ik het wel volhouden?

Priesterwijding

En wat zal ik voor een benoeming vragen? Toen heb ik gemerkt, dat de toenmalige overheid van de Lazaristen zeer verstandig was. Ik werd niet benoemd voor een vermissieland, maar tot kapelaan in Lindenheuvel. Ik wist niet goed waar dat lag en wat er op me af zou komen, maar ik ging erheen. Het was een wijk van Geleen, ook wel Geleen West geheten. Er lagen drie parochies die nog maar pas aan de Lazaristen waren toevertrouwd. In de O.L.Vrouweparochie aan de Bloemenmarkt was Dorus te Braake pastoor. Nog voordat hij was geïnstalleerd, werd hij ziek. Hij hield veel last van hoofdpijn en duizeligheid. Jo de Maat was kapelaan en woonde in de Rozenlaan. Ook Toon van den Hout was er één jaar kapelaan en ging toen studeren in Leuven. Ik werd zijn opvolger en ging wonen in de pastorie bij Dorus. Frits Peeters en

Chris en Bep Hendrikx in Lindenheuvel

Miel Lammers waren ook allebei nog een paar jaar kapelaan. In de Engelbewaarders was Harrie van Aarssen pastoor en Chris Loeffen kapelaan. En in de Barbara zat Frans ter Horst als pastoor. Ook zijn er nog één jaar twee studenten stage komen lopen: Harrie Bol in de Engelbewaarders en Ton Vocking in

de Barbara. Ook was er in Lindenheuvel een gezellenhuis, waar toen Jac Smeets en Beb Hendrikx als Lazaristen woonden. Toen Dorus te Braake wegens ziekte na lang aarzelen zijn pastoorschap in Lindenheuvel opgaf, werd Beb Hendrikx zijn opvolger. Ik bleef kapelaan en had nog vele fijne

jaren met Beb Hendriks samen in de pastorie. Ik blijf Dorus te Braake dankbaar: van hem heb ik het vak van zielzorger geleerd.

Zeventien jaar lang mocht ik kapelaan zijn in Lindenheuvel. Ik heb er enkele goede vrienden aan overgehouden, tot nu toe.

En toen kwam de benoeming tot pastoor, wat ik van kleins af aan wilde worden: in januari 1985 verhuisde ik samen met Beb Hendriks naar Baarlo, het geboortedorp van mijn moeder. Het was het begin van zevenentwintig jaren

Installatie als pastoor in Baarlo

pastoor: een gouden tijd voor mij. Daar ben ik vele jaren **echt gelukkig** geweest: eerst met Beb Hendriks samen en na zijn dood in oktober 1996 nog ruim vijftien jaar alleen. Op één maand na hebben Beb Hendriks en ik 25 jaar samengewoond en samengewerkt: eerst in Lindenheuvel en toen in Baarlo. Een reden tot grote dankbaarheid!

Zo regen de jaren zich aaneen. Met de feesten die vanzelfsprekend op mijn pad kwamen en die ik vierde samen met medepastors uit de buurt en

collega-klasgenoten en Lazaristen met wie ik te maken had: 25-jarig priesterfeest, 40-jarig priesterfeest - wat een feest was dat, zeg !! - en 25-jarig pastoor in Baarlo. Allemaal feesten voor mij, maar vooral voor de parochie; allemaal redenen tot grote dankbaarheid.

Terwijl ik wist dat pastoor-zijn ooit voorbij zou gaan en ik zou moeten vertrekken uit de mooie pastorie van Baarlo - een ambtswoning - leefde ik er en voelde me er thuis, alsof ik nooit zou vertrekken. Mijn gezondheid liet te wensen over.

In 2011 constateerde de dokter op twee plaatsen in mijn lijf kanker. Dat was voor mij te veel om nog als pastoor door te gaan. Baarlo heeft niets aan een zieke pastoor. Baarlo verdient een gezonde pastoor. Ik schreef aan de bisschop mijn ontslagbrief en kreeg van Mgr. Wiertz een begripvol antwoord terug met mijn ontslag per 1 januari 2012. Toen begon het opruimen van de pastorie en het verhuizen naar Panningen. Voor een rustige oude dag, dacht ik. Maar niets was minder waar. De bezoeken aan doctors, specialisten en ziekenhuizen volgden elkaar in rap

tempo op. Vooral de eerste tijd moest ik telkens weer terug naar het ziekenhuis van Maastricht: operaties die niet goed gingen, angst voor een volgende operatie, en toch telkens weer er bovenop komen en weer terug naar Panningen. Soms leek het goed te gaan en soms heel slecht. Meer dan eens heb ik de dood in de ogen gekeken. Het bleek dat ik niks te vroeg ontslag had aangevraagd.

En toen, op een nacht in september 2017 kon ik plotseling niet meer lopen. Ik moest verhuizen naar Kerkstraat 8 en werd in een mum van tijd geïndiceerd in ons Zorgcentrum Vincent Depaul. Wat was ik toen dankbaar en wat kreeg ik een goede verzorging. Dat heb ik menigmaal uitgesproken tegenover al diegenen die mij elke avond en morgen kwamen verzorgen. Niet meer kunnen lopen!! Dat leek me verschrikkelijk en dat was het ook. Marieke van Knooppunt Baarlo werd te hulp geroepen en we begonnen samen te oefenen. Het was of er een wonder gebeurde. Heel langzaam, gedurende twee jaren, begon ik te lopen. En het ging telkens beter. Met de hulp van fysiotherapeut Marieke Peeters ging ik weer lopen. Nu loop ik buiten met rollator en binnen over de gang zonder enige steun. Marieke is overigens familie van de Lazaristen Giel en Frits Peeters.

Het was een lange weg, maar ik heb er van geleerd, dat alles in dit leven reden heeft tot grote dankbaarheid; dankbaarheid tegenover God en vele medemensen. Ik heb ervaren dat ik God elke dag nodig heb om me te helpen en kracht te geven. Dat vraag ik ook elke dag aan God, dat ik die hulp van Hem telkens weer mag ontvangen. En als ik die ervaar, is dit telkens weer een reden voor mij tot grote dankbaarheid. Als ik bedenk, hoeveel mensen hier elke dag klaarstaan om mij en ons te verzorgen, dan word ik telkens weer emotioneel. Wat ben ik toch goed terecht gekomen bij de Lazaristen in het Zorgcentrum Vincent Depaul in Panningen. Dank aan allen !!

Koninklijke onderscheiding

70 JAAR IN HET VOETSPoor VAN VINCENT DEPAUL

Frans Bomers

Om te beginnen: mijn hartelijke felicitatie aan de Heren Lazaristen met het eeuwfeest van de oprichting van de Nederlandse Provincie. Daarvan heb ik zeventig jaar, min of meer bewust, meegemaakt. Hoe? Het antwoord kan niet losstaan van al die confraters met wie ik al die jaren heb beleefd en het beleid van diverse oversten en besturen.

Wernhoutsburg. De opleiding op het kleinseminarie in Wernhoutsburg sloot redelijk goed aan op mijn opvoeding thuis op de boerderij in Beltrum-Groenlo in de Achterhoek. Concreet: dat je goed je best moest doen, hard moest werken en studeren, luisteren en gehoorzamen, op zijn tijd bidden, - ik ging 's avonds met de rozenkrans naar bed - , en voor de rest geen pretenties moest hebben. Het

Frans en klasgenoten in Wernhoutsburg b.g.v.
het afscheid van Jos Bastiaensen (1954)

begin was moeilijk, mede omdat ik van mijn vader direct in de eerste klas bij mijn broer Hennie moest beginnen, - niet eerst nog een jaar voorbereidende klas -, anders mocht ik van hem niet naar Wernhoutsburg. Pater Lambert Bartels, getipt door mijn heerroom Dorus te Braake in Geleen, kwam mij thuis ronselen en als lokaas boeiend vertellen over zijn boek *Pijlen in het oerwoud*. Ik begon de eerste

maanden met slechte rapportcijfers, maar nieuwkomer pater Willem Kwaaitaal (Geertruidenberg), die liever legeraalmoezenier was gebleven, verhoogde telkens mijn proefwerk Latijn met een half punt extra vanwege vlijt. Dat was nog eens pedagogisch, heel anders dan de maandelijkse publieke schrobberingen van de overste in de studiezaal vanwege slecht gedrag en vlijt, waarvan ik in het begin ook een aantal keren het slachtoffer was. Op het kleinseminarie heeft mijn liefde voor muziek een flinke boost gekregen, vooral voor het gregoriaans. O ja, en je moest ook een ideaal hebben als je priester wilde worden. Zo werd ik lid van de club "**Mijn Ideaal**". Daar was in de vierde klas, syntaxis, echter nog wel een crisis in mijn roeping, omdat er toen in mij een onstuimige vrijheidsdrang opkwam en ik uit het "ommuurde" seminarie Wernhoutsburg weg wilde. Maar.. dit durfde ik tijdens de vakantie thuis niet te vertellen, en zo is die crisis vanzelf weer overgegaan. Ook zal daarbij geholpen hebben dat ik toen, zomer 1954, van mijn broer Toon, zijn soldatensalaris van twee weken kreeg, zegge en schrijve veertien gulden, om voetbalschoenen te kopen. Zo kon ik voortaan drie keer per week mijn Sturm und Drang uitleven op de voetbalvelden van Wernhoutsburg, zonder de voetbalschoenen met mijn broer Hennie nog te hoeven delen of te moeten bedelen bij enkele minder voetbalfanate klasgenoten zoals Leo Mouës, Jan van Broekhoven, Linus Roelofs of Harrie Willemsen.

Panningen. Noviciaat, filosofie en theologie in Eefde en Panningen hebben mij de nodige religieuze en ook culturele vorming gegeven, maar geen wetenschapper van mij gemaakt, als dat al mogelijk was geweest. Het (religieuze) leven evenals het evangelie is veel meer dan kennis en wetenschap. Ik herinner me nog, dat onze professor in theologie, Cees Konings, het beroemde adagium van de H. Augustinus (5de eeuw) citeerde: "*Ama et fac quod vis*" (*'heb lief en doe voor de rest wat je zélf wil'*), waarop student Dick Commandeur (uit Westwoud, 24 jaar, later missionaris in Ethiopië) reageerde met te zeggen: "*Nou, dan ga ik nu naar Emmaus, (ons buitenverblijf in Panningen) en doe daar wat ikzelf wil*". Maar dat viel niet in goede aarde. In Panningen was ons buitenverblijf "Emmaus" net zo belangrijk voor mij als de voetbalvelden van Wernhoutsburg. Geen betere zelfontplooiing en persoonlijkheidsvorming dan de discipline van groepssport en gemeenschappelijk werken en communiteitsleven, zo denk ik wel eens.

Over de geloften van armoede, en met name die van zuiverheid en gehoorzaamheid, die toch een grote impact op je latere (religieuze) leven hebben, werd in mijn beleving vooral theoretisch, via handboeken en van bovenaf (Rome) gedoceerd, maar helaas weinig persoonlijk gedeeld (sharing). Toegegeven, het is niet eerlijk om met de ogen van nu naar het verleden van zestig jaar geleden te kijken en het te (ver-)oordelen. De overste en de paters professoren wisten amper wat iedere individuele groot-seminarist zelf over de beleving van de geloften dacht. De afstand tussen leiding en studenten was (te) groot. Pater Sjef Sarneel (Heerle/Wouw), kerkgeschiedenisprof, liet zich eens ontvallen, dat je de seminaristen pas echt leerde kennen als je met hen een maand op bouwkamp ging onder de "vakantie" in Oostenrijk. "*Pas in het gebruik leer je het paard kennen*", zei mijn oom Gerard, paardenkoopman. (Excuseer de vergelijking)

Ik herinner me nog, toen het in de collegezaal een keer over gehoorzaamheid ging, met name over blinde gehoorzaamheid, dat seminarist Jaap Zwarthoed uit Volendam, later missionaris in Ethiopië, opmerkte, dat zelfs de paus van hem geen blinde gehoorzaamheid mocht verlangen. Toen kraakten de vloeren van het Missiehuis even hard als het ijs onder de voeten van een onbezonnen waaghals. Was dat al het begin van de vrijheidsdrang in de zestiger jaren van de vorige eeuw, de latere opstand van de studenten en de leegloop van de seminaries? Ik verwonder me achteraf over de gezangen toentertijd in het plechtig Lof op zondag, waarin we doodgemoedereerd zongen: *terrena despicere et amare coelestia* (dat we alle aardse goederen moeten verachten om daarentegen de hemelse liefdevol te omhelzen). Kom daar nou maar eens mee in deze tijd!

Toch heeft de opleiding en vorming in Panningen weinig geschuurd met mijn eigen beleving van geloof en kerk, roeping en ideaal. Wel jammer achteraf, - maar dat is met de ogen van nu, - dat de wetenschappelijke vorming niet gepaard ging met praktijklessen. Hoe je een doopgesprek, een huwelijksgesprek, een biechtgesprek moest voeren, dat werd ons niet geleerd, evenmin werden er handvatten aangereikt voor huis- en ziekenbezoek, laat staan voor uitvaartgesprekken. Om maar niet te spreken over je voorbereiding op je werk in je toekomstige missieland. Vandaag stond je nog in het beschermde milieu van het seminarie in Panningen, morgen stond je ergens wildvreemd aan de andere kant van de wereld tussen de Chinezen, Afrikanen of Brazilianen. Gelukkig heb ik later, terug in Nederland, voor wat het pastorale handwerk betrof, veel baat gehad bij de deelname aan de, toen nog christelijke beweging (Marriage)-Encounter, verwant aan de sensitivitytrainingen van de Amerikaan Rogers. Daar werd geleerd dat het leven, zeker het huwelijk, vooral communicatie van binnenuit is, vanuit je gevoelens. Dat geldt in zekere zin ook voor het gemeenschapsleven van paters en zusters. Gevoelens zeggen veel meer over wie je bent, hoe een mens zich voelt dan rationele kennis en redenering. Goed pastoraat is altijd maatwerk, vraagt om communicatie met de gelovigen vanuit de gevoelens van het hart; ze is niet gebaat bij loze clichés en antwoorden uit het boekje. Ik denk aan de overgang van kenniscatechese naar ervaringscatechese. Al bij al: ik heb de opleiding in Panningen nooit ervaren als een tijd van botsende culturen. Panningen was voor mij veel meer dan een trainingskamp, verstandshuwelijk, mede te danken aan het spirituele leven, de erediensten in de kapel en het contact met fijne klasgenoten, prima confraters en goede sfeer aldaar.

Taiwan. Dat werd natuurlijk wel anders toen ik in 1964 benoemd werd voor de missie in Taiwan en geconfronteerd werd met de Chinese, niet-westerse en niet-christelijke cultuur. Ik kreeg al de eerste dag de Chinese familienaam van Hein Botermans, Pau 包 shenfu 神父 en de betekenisvolle eigen naam Yi-Hang 宜航, wat zoveel als "veerman" betekent, iemand die de mensen verder helpt over moeilijkheden, dalen, rivieren en barrières heen. Een soort Christoffel dus. Ik heb later van menig Chinees gehoord dat het een zeer passende naam voor een priester is. Mijn tweede dag in Taiwan nam Harrie Hermans mij mee naar het grote Veterans Hospital voor bezoek aan Mgr. Tien, SVD, de eerste Chinese kardinaal, die mij, broekje, al direct om de zegen vroeg. Een week later ging ik, zoals toen nog gebruikelijk, biechten bij Mgr. Jan Herrijgers in Tienmu. Hij gooide alle spullen van de bidstoel af en na de biecht gaf hij mij zijn zitstoel en knielde, veertig jaar ouder dan ik, neer voor zijn eigen biecht. Dat was ik in Panningen niet gewend. Dat botsen met de Chinese cultuur viel echter overigens wel mee.

Met Piet de Swart in Taiwan

Dat is allereerst een compliment aan de Chinezen, die respect hebben voor mensen, die anders leven, anders denken en anders geloven. Chinezen zijn niet zo recht voor de raap als Nederlanders, die menen dat je onder het motto van vrijheid-blijheid alles mag zeggen, ook al kots je met je scherpe kritiek de ander onder met je eigen braaksel, maak je de ander tot je eigen vuilnisemmer.

"Zelfbeheersing" (khe-jr dz-ji) is een van de hoogste waarden in China.

Voorwaar geen slechte deugd. Ook moet gezegd: voor Chinezen is de naam voor God, "Thianchu", (Heer van de Hemel, katholieke benaming) of "Shangti", (Opperkeizer, protestant) niet vreemd. Met name door Confucius kent China een maatschappelijke ordening of rangorde, met God bovenaan, ook al zijn de Chinezen doorgaans niet opvallend godgelovig, in het Noorden meer dan in het Zuiden. Ze hebben hun eigen Chinese cultuur, is hun uitleg, waar jullie westerlingen jullie christelijke godsdienst hebben. (sic!)

Mijn missie in Taiwan (1964-1980) was gehoor geven aan de zendingsofdracht van Jezus: "Ga naar verre landen en leg overal getuigenis af van mijn evangelie." Hoe doe je dat?

Ik kreeg direct de opdracht om Taiwanees te leren. Het was min of meer ook een (unanieme?) kerk-politieke keuze van het CM-bestuur om te werken onder de lokale bevolking, 80% van de eilandbewoners, natives, tegenover de 20% Chinezen van het vasteland China, oneerbiedig ook wel "buitenlanders" genoemd en door de inheemsen soms weggezet als "bezetters". Mandarijns was de officiële voertaal in Taiwan. We waren met acht jongere Nederlandse confraters: Jan van Wezel, (Roozendaal) Jan van Aert (Huijbergen), Dries Steenstra, neef (Leeuwarden), Cor Willems (Sprundel), Frans Bomers (Groenlo), Piet de Swart (Tilburg), Tinus Kerssens (Akersloot), Wil Plitscher (Susteren), en veel later ook Henk de Cuijper (Amsterdam).

De oudere Nederlandse confraters: Johan Meijer (Spierdijk), Mgr. Jan Herijgers en zijn broer Toon (Sprundel), Jan de Bakker (Hontenisse), Bertus Steenstra (Sneek), Sraar Beunen (Roosteren), Harrie Hermans, overste (Maasbree), Willem de Kort (Tilburg) en Jan van Lare (Blerick) hadden voorheen op het vasteland in China gewerkt, maar hoopten daar binnen niet al te lange tijd weer naar terug te mogen keren, na de val van Mao Dz-Tung en het communisme. Misschien was dat de reden dat ze zich veelal beperkten tot mislezen, katechismus geven en dopen. Het was toch allemaal maar "voorlopig". De Lazaristen zijn in kerkelijke kring in China zeer bekend en ook gerespecteerd. Veel Chinese priesters zijn op een seminarie van de Lazaristen, Chala en Jyashing, opgeleid. Waar ook ik me tijdens mijn zeven of acht Chinareizen aanmeldde bij een kerk samen met Tinus Kerssens, of Wiel Bellemakers, Harrie Jaspers of Vincent en Marja Hermans, zo gauw ze hoorden, dat je een Nederlandse Lazarist van de Congregatie van de Missie was (Chhianshrhuei), ging de deur wijd open. Wie kende niet de alom gerespecteerde Franse Lazaristen Perboyre en Clet, beiden vermoord in de 19de eeuw in China, en de latere, heden onvoldoende bekende Belgische Lazarist, pater Vincent Lebbe, (*Lei Mingyuan*, "*Gedonder in de verte*", was zijn Chinese naam), de stichter van enkele Chinese congregaties, die nu nog actief zijn. En natuurlijk ook mgr

Schraven die met acht medebroeders in 1937 in Dzungting vermoord is. Er zijn om en nabij honderd Nederlandse Lazaristen actief geweest in de missie van China en Taiwan.

Projecten. Overste Harrie Hermans deelde de overtuiging van Vincentius, dat het geloof vooral ook verkondigd moest worden door het doen van goede werken, caritas; zelfs vijftig procent van je tijd moest je besteden aan de daadwerkelijke zorg voor armen, zieken, analfabeten, wezen enz. Iedere parochie van een Lazarist moest naast het kerkgebouw ook een materieel project van barmhartigheid hebben, waaruit Gods liefde voor de mensen moest blijken. Zo ontstond er bijna bij iedere kerk een Kindergarten, die niet zelden ook een goede bron van inkomsten bleek, en waar de pastoor zelf als chauffeur optrad. Dat laatste heeft mij nooit kunnen bekoren.

De energieke en talentvolle Willem de Kort ging samen met Toon Herijgens Taiwanese leren om zo het evangelie in de eigen taal van de Taiwanese te kunnen verkondigen. Dat deed Willem met enorm veel geduld en redelijk succes in Toucheng. Hij sprak "onze" taal, zeiden de mensen.

De meest in het oog springende werken waren het "**Poliokinderen**"- project in Chiaohsi (Cor Willems) en het "**Vissers-Coöperatie**"- project in Toucheng langs de kust van de Stille Oceaan, (Jan van Wezel en ondergetekende). Dit laatste, een dure investering van een half miljoen gulden, is helaas mislukt door onmacht - de zee was voor buitenlanders verboden gebied vanwege de oorlog met het grote China aan de overkant - maar ook door onkunde onzerzijds en vooral door ontoelaatbare corruptie van de vissers vanwege onderhandse verkoop op zee. Jan van Wezel heeft vele duizenden zieken met zijn volksbus naar het ziekenhuis van de Italiaanse paters Camillianen gebracht, daarbij ondersteund door zijn catechist mhr. Huang en drie Filipijnse Dochters der Liefde. Jan stond heel dicht bij de mensen en had veel compassie met ouderen, zieken en armen. Daarom bouwde hij in Toucheng het ouderenhuis **St Francis Home**..

Cor Willems heeft in al die jaren in zijn **poliokliniek**, intern en extern, pak en beet zeven tot achthonderd poliokinderen geholpen. Ze leerden na herhaaldelijke operaties, aangepast aan hun groei, en dagelijkse therapie in het warmwaterbad beter lopen, gingen daardoor naar school en kregen zo zicht op een betere

toekomst. Voor zijn prachtige sociale werk is hij door de nationale regering van Taiwan onderscheiden met de prestigieuze "*hau ren hau shr*"- banier. (Goede mensen doen goede dingen). Cor sprak bijna accentloos Taiwanees. De gelofte van stabiliteit heeft hij 54 jaar gestand gedaan door niet één keer te verhuizen in al die jaren. En.., wat hebben Cor en ik veel met elkaar "afgebuurt"!

Harrie Hermans en Chinese confrater Jozef Tung waren van mening, dat de Lazaristen een **studentenproject** in de hoofdstad Taipei moesten beginnen. In Shihlin, voorstad van Taipei, waar ook Chiang Kai-Sjek zijn woonpaleis had, werd naast de kerk het **St Vincent-Student Center** gebouwd, vier verdiepingen hoog, een soort hostel voor 75 inwonende armlastige universiteitsstudenten, komend van het platteland, met twee grote studiezalen voor 300-400 middelbare scholieren van buiten. Het zat er altijd barstens vol. Frans Muller, theoloog, kreeg de leiding en gaf daarnaast boeiende lezingen over het Tweede Vaticaans Concilie voor de ruwweg veertig Nederlandse en Vlaamse paters en zusters. In 1970 mocht ik hem daar opvolgen, tevens werd ik belast met het pastoraat onder de katholieke studenten van vier universiteiten en hogescholen. Prachtig werk, met name als ik denk aan de jaarlijkse zomerkampen in de bergen, de stilte-retraites met soms wel zeventig tot tachtig studenten, de verboden dansavonden, waar soms liefdesrelaties uit ontstonden (westers dansen was taboe). Twee keer moest ik daarvoor op het politiebureau komen. Ik ben vijf keer als matchmaker uitgenodigd op een Chinese bruiloft. Talloos waren de individuele als wel de groepsgesprekken inclusief dagsluitingen n.a.v. het beluisteren van favoriete en moderne westerse popmuziek, zoals van The Beatles, Rollingstones, Elvis Presley, Tom Jones e.a. die gaan over liefde, liefdesverdriet, vrijheid vooral, wereldvrede, over een rechtvaardigere en eerlijkere wereld.. en tegen oorlog, racisme enz... Ik geloof niet dat er in deze een groot verschil is in aanvoelen tussen de Chinese jeugd en de westerse. Ik heb ervaren, dat Oost en West van binnen veel meer op elkaar lijken dan van buiten. Bovendien, muziek verbindt, is grensoverschrijdend en raakt het hart meer dan het verstand..

In Tienmu begon Sraar Beunen begin zeventiger jaren een project voor hulp aan het geestelijk en lichamelijk **gehandicapte kind**, van wie enkelen te vondeling waren gelegd. Zo ontstond **St Annes' Home**. Drie Nederlandse Kleine Zusters van Sint Jozef uit Heerlen kwamen hem daarbij helpen, van wie zuster Petronelly Keulers tot haar 97ste leeftijd daar actief gebleven is. Jan van Aert heeft dit mooie werk van Sraar Beunen overgenomen, toen hij pastoor in Tienmu werd. Hij had in eerdere jaren een kleine parochie opgericht in She-dz bij Shihlin voor Taiwanees-sprekenden, voorwaar een heel moedige onderneming. Daar had hij ook veel aandacht voor de jonge **arbeid(st)ers**, veelal aboriginals uit de bergen van Taiwan, die zich ver van huis in de fabrieken van Taipei niet zo thuis voelden..

Mgr. Jan Herijgers begon op zijn oude dag, gehinderd door zijn slechte ogen, een campagne voor de Rozenkrans-devotie. Hij maakte een heel klein, ik meen rood boekje, om de geheimen van de rozenkrans uit te leggen in meerdere talen. Er kwamen aanvragen uit de hele wereld. Niemand weet hoeveel duizenden

boekjes, in kleine pakketten, hij verstuurd heeft. Het werd voor hem een totaal nieuw apostolaat. Jan was een zeer gedreven missionaris; hij was het liefst, als het moest op handen en voeten, naar zijn bisdom Yungpingfu in China terug gekropen, evenals onze energieke confrater Johan Meijer, broer van broeder Cees, die in 1962 in Tainan, Taiwan, gestorven is.

In Taiwan waren voor slechts 250.000 katholieken zo'n zevenhonderd priesters beschikbaar. Dat is erg veel, maar voor sommigen toch nog te weinig. Op een dag moest ik in Taipei voor het stoplicht lang wachten om een paar duizend Chinese middelbare school meisjes voorrang te geven. Een beetje plagerig zei ik tegen Mgr. Jan Herrijgers, die naast me in de auto zat, dat die bijna allemaal nog gedoopt moesten worden. Hij schudde zorgelijk zijn hoofd en zei: "En jij Frans maar beweren dat er teveel priesters zijn. Je moet het aantal priesters niet berekenen op het aantal gedoopten, maar op de nog ongedoopten!" De bekeringsdrang van monseigneur was grenzeloos.

Armoede. We hadden het financieel niet breed in Taiwan, zeker niet in de beginjaren. Iedere confrater werd gemaand om vooral zuinig te leven. Ondanks de hitte was het in de eerste jaren niet toegestaan om door de week frisdrank of bier te drinken. Met gekookt water in de koelkast kon je elke dorst lessen, dat deden de gewone mensen ook. Airconditioning verdeed te veel stroom. Je was jong, en moeten afzien was niet verkeerd voor een Lazarist, was de achterliggende gedachte. Op de maandelijkse bijeenkomsten vroeg overste Harrie Hermans telkens of iemand onlangs soms nog wat geld uit Nederland had gekregen, dan zou dat goed zijn voor de bijna altijd lege kas van de penningmeester, Bertus Steenstra. Iedere cent moest eerst een paar keer omgedraaid worden. We hadden halverwege in de bergen tussen Taipei en de Oostkust, Yilan, een piepklein parochietje, Tinghuanghsi, met hooguit twintig heren en der over de bergen verspreide katholieken, van het bisdom overgenomen. Omdat geen enkele Chinese wereldheer in dat vieze onherbergzame mijnstadje wilde zitten, waar het 300 dagen in het jaar regent, moesten wij Lazaristen dat overnemen, zou Vincentius gezegd hebben. Zowel de jonge flamboyante Dries Steenstra (neef) als na hem de gedreven, maar taaie Jan van Lare zijn daar helemaal op afgeknapt. Ze kregen vanwege de afgelegen plek weinig bezoek en hadden geen enkele voldoening van hun werk. En daar zat je dan de hele dag in dat Japanse huis, pastorie en kerkje ineen, naar de regen te kijken. Toen Jan van Lare toch een keer bezoek kreeg van vier confraters liet hij van blijdschap twee kippen slachten. De bezoekende overste echter vond dat al te gek, financieel niet verantwoord, maar de andere bezoekers vonden van wel. Kip met rijst, wat hebben we gesmikkeld terwijl het buiten de hele dag regende dat het goot. Jan van Lare keerde in 1979 terug naar zijn oude parochie Cotulla in Texas, waar hij meer nodig was dan in Taiwan, en waar hij weer in vier talen kon biechthoren. Jan had een talenknobbel. Piet de Swart en Tinus Kerssens waren al eerder, na één termijn Taiwan terug naar Nederland gegaan.

Van je confraters moet je het hebben. Ik woonde in Shihlin in de pastorie bij de zeer aimabele en wijze pastoor Bertus Steenstra uit Sneek. Hij was de eenvoud zelve en zeer geliefd bij de mensen. De studenten-catechumenes noemden hem

vaak "Bonpapa". Hij had altijd meer catechumenen dan welke confrater ook. Van Jan van Aert heb ik daar op zaterdagavond na de H. Mis zo waar het volksdansen met de jonge arbeid(st)ers geleerd. Een betere communicatie met de jeugd was er niet. Dat ging er bij die jongeren beter in dan welke preek of katecheseles ook. En we zwommen in het zweet.

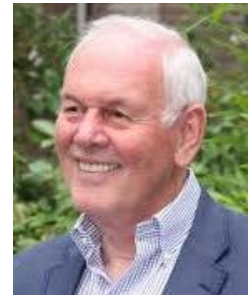
Het plan van Harrie Hermans eind zestiger jaren om een retraitehuis te beginnen voor geestelijke begeleiding en geloofsverdieping, haalde het niet in de huisvergadering. Achteraf jammer. Het probleem zat hem vooral in de taal, Mandarijns voor de oudere confraters of Taiwanees voor de jongere, te vergelijken met het taalprobleem in België. .

In 1980 keerde ik, een Chinese wereld wijzer geworden, voor goed terug naar Nederland, inmiddels ook "missieland". Maar daarover later misschien meer. Laten we eerst maar feestelijk de honderdste verjaardag van de oprichting van de Nederlandse Provincie vieren, en dan kijken we voor het feestdiner, meneer de overste, een keertje niet op één of twee kippetjes meer of minder.

100 JAAR CM NEDERLAND

Tjeu van Knippenberg

Van 1921 naar 2021: honderden Nederlandse jonge mannen laten zich vormen tot missionaris in de Congregatie der Missie. Voor de creatieve redactie van de Kleine Co een reden om de huidige populatie van lazaristen te vragen naar blijde en droevige geheimen die hun leven in de compagnie hebben getekend. Ik kies ervoor om uit de ontelbare droeve en blijde gebeurtenissen van 84 jaar leven in de nabijheid van en in verbondenheid met de lazaristen er één te memoreren die vervolgens aanleiding zal zijn voor nadere bezinning op mijn lidmaatschap van de *petite compagnie*.

Het blijde geheim dat ik wil oproepen, speelt zich af gedurende een mondeling tentamen dat in Wernhoutsburg werd afgenomen door meneer Jochems en een collega leraar Nederlands van een andere school. Ik kreeg een onbekende tekst voorgelegd. Geen idee meer waar die over ging, maar je moest hem in afzondering lezen en vervolgens stelden de twee heren er vragen over. In de betreffende tekst kwam de naam Hegel voor. De collega van meneer Jochems vraagt: 'wat weet je van Hegel?'. Ik: 'these, antithese, synthese'. Ik zie de glundering op het gezicht van meneer Jochems. Hij is trots en ik ben trots om zijn trots.

Deze gebeurtenis is vijfenzeventig jaar oud, maar ze leeft in me voort, misschien ook vanwege de dynamiek in de trits these, antithese, synthese: een kapstok die ik nu zal gebruiken voor een korte schets van mijn ontwikkeling als lazarist.

THESE

Omdat ik geboren ben in de straat waar het Missiehuis C.M. is gevestigd, ken ik 'de paters' van de moederschoot af. Al vroeg heeft de congregatie zich als these in mijn bestaan gevestigd. Ze is er als een onomstotelijke concrete werkelijkheid. Op de weg

naar school liepen we vaak over het paadje langs de achtermuur van het missiehuis. Soms hielden we ‘klitshendje’ zodat we over de muur in de grote tuin konden kijken waar groepjes ‘paters’ op en neer liepen met z’n drieën, almaar pratend. Wat gebeurde daar? Waar hadden ze het over? En regelmatig kwam een van hen op school, bijvoorbeeld in de zesde klas Jan Rens die onwaarschijnlijk enthousiasmerend kon vertellen over de missie.

Als ik een aantal jaren later zelf met klas- en studiegenoten, getoogd en wel, pratend door de tuin van het missiehuis loop, krijgt de these een nog steviger karakter. Vincentius met de geschiedenis en het werk van zijn compagnie, gaat een belangrijke rol spelen door een bloeiende Vincentius studieclub, door bezoekende missionarissen en door de catalogoog die het besef kweekte van een wereldwijd verband. Er ontwikkelde zich een *esprit de corps*: ik had het gevoel daarin thuis te zijn.

Misschien was mijn thuisgevoel wel de aanleiding voor de Raad om mij na de priesterwijding maar thuis te houden. Ik werd benoemd tot prefect in Wernhoutsburg en in 1966 tot lid van de provinciale raad. De accordeon die ik bij mijn priesterwijding had gekregen om in de missie te dienen als substituut voor orgel en piano, is tot op vandaag grotendeels zwijgend getuige geworden van wat onder ons in die tijd berustend heette ‘in Nederland moeten blijven’.

ANTITHESE

Niet onmiddellijk, maar langzamerhand, begint zich een antithese te ontwikkelen. Vanaf de zestiger jaren veranderen de tijden in rap tempo en met de tijden transformeren maatschappij, congregatie, kerk en cultuur. Die verandering drong heel bewust tot me door toen ik aan de universiteit van Utrecht onderzoek deed naar de plaatselijke oecumene in Nederland. Parochies en gemeenten waren sterk in beweging. Het kerende tij beïnvloedde mijzelf het meest gedurende de zes jaren dat ik studentenpastor was in Nijmegen. De tot dan toe geldende these werd gekenmerkt door continuïteit: zo was het, zo is het, zo zal het blijven; een route die verder gaat in het oude spoor met bestendigheid als gulden regel.

Maar Wernhoutsburg ging op slot, Eefde en Panningen liepen leeg: weg continuïteit. De toekomst werd broos. De antithese werd een feit. Mijn denken, voelen en doen ondergingen de invloed van een nieuwe generatie die hunkerde naar vrijheid en verandering. Het feit dat ik op de studentenpastorie woonde, en niet in ons studiehuis op de Ubbergseweg, betekende voor Jan Plat dat er ‘poep aan de knikker’ zou zijn. Hij realiseerde zich niet

dat je als studentenpastor niet moest wonen in een huis waar om 22.00 uur niemand meer binnen mocht. In die periode was, mét allerlei maatschappelijke, culturele en religieuze opvattingen, zelfs het dag-en-nacht-ritme anders.

Vanaf het begin van mijn benoeming tot studentenpastor had ik mij voorgenomen dit werk gedurende één generatie studenten te doen. Hierna wilde ik toch enigszins meemaken wat ik gemist had. Ik vertrok voor een half jaar ‘stage’ naar Brazilië met als thuishaven Dois Unidos in Recife, waar Jan Pubben en Priscila Bezerra mijn gidsen waren. Na een heerlijk leerzame tijd kwam ik terug in het besef dat ik toch het meest thuishoorde in geseculariseerd Nederland.

Sinds die terugkomst heb ik grondig kennisgemaakt met de antithese die zich manifesteerde in culturele karaktertrekken als privatisering, rationalisering en desacralisering. In mijn werkzaamheden aan theologische faculteiten ging ik daar niet alleen onderzoekend op in. Ze werden trekken van mijn eigen identiteit. De breekbare band met Vincent en de congregatie was er onderdeel van.

SYNTHESE

Toch bleken these en antithese niet geheel onverzoenlijk tegenover elkaar te staan. Toen ik als hoogleraar met emeritaat ging, kwamen vanuit de theologische faculteit en vanuit de congregatie vragen om lezingen, lessen, retraites te geven in binnen- en buitenland. Niet meer gebonden door een dienstverband, maar als vrijwilliger kwam ik in contact met uiteenlopende karakters, religies en culturen over heel de wereld.

Voor de diversiteit in contacten met lazaristen, dochters der liefde en vincentiaanse lekenorganisaties vernieuwde mijn interesse voor en mijn band met Vincent de Paul. Religie en secularisatie stonden niet meer onverzoenlijk tegenover elkaar. Ik kreeg het gevoel dat these en antithese elkaar hard nodig hebben.

De Vincentiaanse Familie telt een paar miljoen leden, in Nederland vertegenwoordigd door ouder wordende congregaties en sterk seculariserende Vincentius Verenigingen. Een definitief teken van de afkalvende aanwezigheid van C.M. in Nederland was de verkoop van het Vincentius Studiehuis Nijmegen in 2012. De nieuwe eigenaar, de prachtige instelling Iriszorg, gebruikte voor de nieuwe bestemming van het huis een kwart van de vierlettergreppige oude naam: ‘Vinc’. Op dat moment namen Marieke van de Ven en ik het initiatief tot het ‘Vincent’ de Paul Center Nederland om minstens de helft van de oorspronkelijke naam voor Nijmegen te behouden. Dit centrum voor sociale spiritualiteit werkt vanuit het vincentiaans charisma in het spanningsveld van religie en wereld, dienst en macht, traditie en moderniteit. Als het goed is, komt zo (af en toe, hier en daar) het tegenstellingspaar these en antithese tot synthese.

Toen, bij meneer Jochems en zijn collega, kon ik antwoorden met woorden waarvan ik niet weet of ik de draagwijdte ervan begreep. Intussen heeft de ervaring als lazarist me geleerd dat op de grens van these en antithese de tegenstellingen elkaar niet hoeven uit te sluiten, maar soms nieuwe verbindingen mogelijk maken.

MIJN BEGIN IN DE PROVINCIE

Theo de Jong

Al jong wilde ik “pastoor” worden, want de pastoor hoefde niet te werken. Immers ik kwam hem nooit tegen met een schepel of riek en zag hem ook niet met paard en kar over de dijk komen of de “april” af gaan (hellende weg) . Op een dag is de pastoor bij ons gekomen met een pater Salesiaan. Vader en moeder hebben met hen gepraat en ik zal wel geroepen zijn om “een hand te geven” en ook even te

praten. Ik hoorde toen wel dat je naar hun seminarie een overall (!) moest mee brengen, maar ... alla.

Een paar dagen later, na ongetwijfeld slapeloze nachten, vooral van moeder denk ik, is vader naar de pastorie gegaan. Ugchelen bij Apeldoorn (seminarie van de Salesianen) was toch vanuit het kleine dorpje Noordhoek, een wereld die besloten lag tussen "de stad" (Breda) en "de Zeg" (Zegge), wel heel erg ver weg en een héél jaar van huis was, zeker voor moeder, te eeuwig lang. Als de pastoor niet dichterbij wat wist, ging het hele verhaal niet door.

Op een dag zijn vader en moeder met mij (wellicht met de BBA-bus) naar de pastorie van Klein Zundert gereisd. Daar zou de overste van Wernhoutsburg zijn. Wij troffen mijnheer Busch daar niet aan, en zijn verder gereisd naar Wernhoutsburg, waar we door iemand werden ontvangen die ons wellicht heeft rondgeleid. Jaren later, in de 5^e of 6^e klas hoorde ik van mijnheer Wamsteker dat hij dat is geweest. Hij was dus mijn eerste kennismaking met de nu 100 jaar geleden gestichte "Provincie".

Maandag 8 september 1947 ben ik naar "het seminarie" gegaan.

Het was een arme tijd en de provisor moet wel bijna voortdurend met de handen in het haar hebben gezeten, maar ik, -wij- hadden er geen weet van en kwamen niets te kort; niet aan eten en drinken, niet aan verwarming in de winter. Wij hadden mooie volley- en voetbalvelden en al was de bal misschien niet van de beste, dat waren de spelers ook niet. Wij zijn al de magere jaren niets te kort gekomen.

Na de laatste "grote vakantie" zijn wij met ons vieren, Jan van Wezel, Kees Oostveen, Pierre Kranen en ik, een dag terug geweest naar Wernhoutsburg voor de, zeg maar: "inkleding." Gekleed in een (nieuwe) toog, nog een weekje naar huis voor we naar Panningen gingen.

Na de jaren in Wernhoutsburg kwamen wij ook in Panningen niets te kort. Een dag of wat na aankomst (voor ons was dat 28 september 1954) werd ons door Bertus de Leeuw een daagse toog "aangemeten", misschien wat afgedragen en versteld, maar dat viel tussen de gelijkaardige van de anderen niet op. Na een paar jaar kregen wij een eigen kamer waarvan broers en zusjes thuis, alleen maar konden dromen.

Het hoogtepunt in Panningen was de Priesterwijding, waar je met soms zorg en een zekere aarzeling naartoe leefde. 24 juli 1960 was "onze" wijding. Wij waren met 6: Jan Sunaert, Bert Cools, Wiel Meuffels, Kees Oostveen, Jan van Wezel en ik. 31 juli d.a.v. heb ik "thuis" de Eerste Plechtige H. Mis gedaan. Na een weekje vakantie nog een jaar naar Panningen en toen begon, voor mij in Eindhoven, het "werk."

"Inkleding" 1954: Jan v. Wezel, Kees Oostveen, Pierre Kranen en Theo de Jong

JUBILEUM MGR. SCHRAVEN

Op 10 april 2021 is er weer een bijzondere verjaardag. Dan zal het 100 jaar geleden zijn dat Mgr. Frans Schraven tot bisschop werd gewijd.

In onze volgende uitgave zullen we dit feit herdenken.

U ZIET DE VERSCHILLENDE CONFRATERS DIE TUSSEN 1921 EN 2015 DE TAAK VAN PROVINCIAAL OVERSTE UITOEFENDEN

Henri Romans 1921-1932
 Visitatiereis naar China 1926

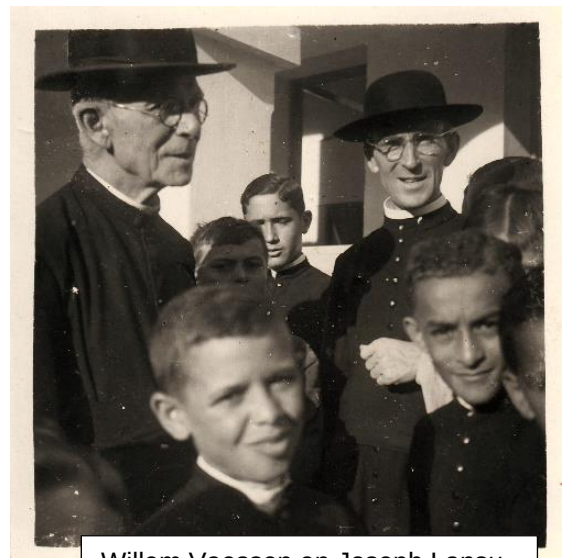
V.l.n.r. 2de rij : nr. 2 Nico Roozen nr. 5 Eugène Lebouille
 nr. 6 Henri Romans nr. 8 Bernard de Lepper nr. 9 Jac Meijs

Staand: Piet Broeren, Jaap van Rijn, Jan Rijntjes, Tom Veerman, Jaap Zwarthoed, Theodoor Neessen
 Zittend: Pedro Zingerlé, Willem Vaessen, Hubert Meuffels, Jan Vaessen

Hubert Meuffels 1932-1945
 Bezoek aan de confraters in
 Brazilië, Fortaleza 1934

Joseph Lansu 1945-1954
 met Willem Vaessen en klein-
 seminaristen in Brazilië 1948

Willem Vaessen en Joseph Lansu

Staand: Jacob Muiser, Giel Gommans
Zittend: Jan vd Veer, Jan Zoetmulder, Gerrit Coenen

Jan Zoetmulder 1955-1960
Bij de confraters in Denemarken,
Helsingør
1955

Antoon Ooms en Leo Dietvorst

Leo Dietvorst 1961-1970
In Ethiopië, Sacco 1962

Toon Oonincx

Toon Oonincx 1970-1979
In Guatemala 1975

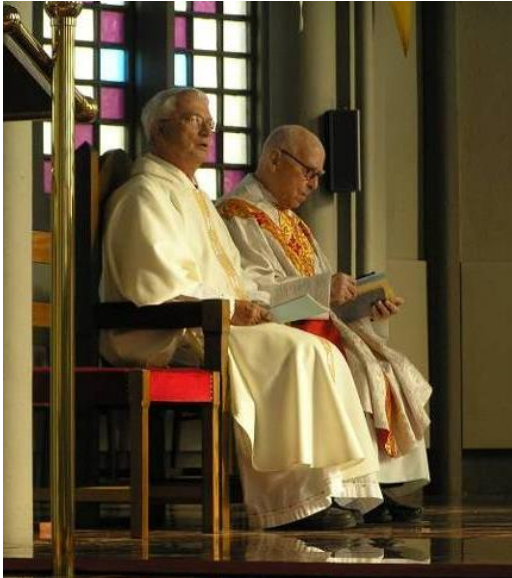
Victor Groetelaars en Karel Prent

Victor Groetelaars: 1979-1988
en 1997-2006
In Indonesië 1981

Wiel Bellemakers: 1988-1997 en
2012-2014
In Salzburg 1994
Mittel Europäische Gruppe für
Vinzentinische Studien (MEGVIS)

Wiel Bellemakers en Vic Bieler

2009 Harrie Jaspers en Huub Oremus

2006-2012 Harrie Jaspers
In IJsland

2014-2015 Dré Dekkers

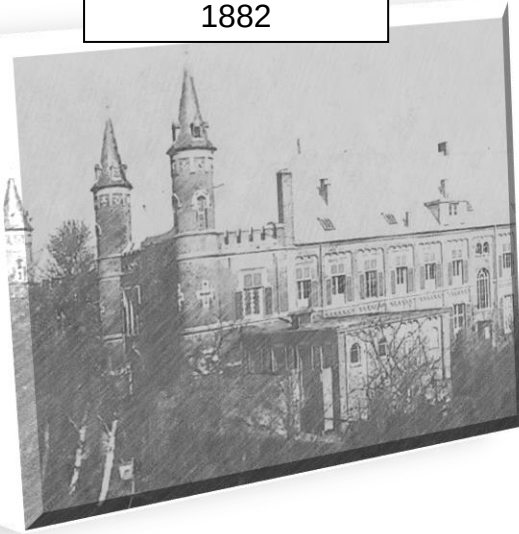
1 augustus 2015
Overgang van Nederlandse
Provincie naar Religieus Huis

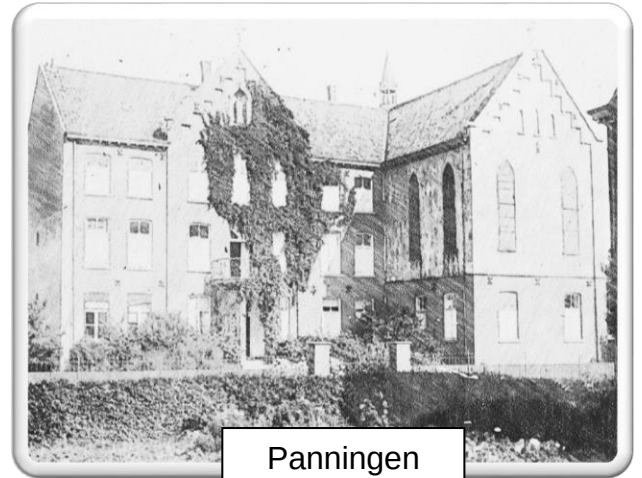
Dré Dekkers

IN DE LOOP VAN DE 94 JAREN VAN HAAR BESTAAN HEEFT DE NEDERLANDSE PROVINCIE VAN DE CM IN EIGEN LAND DE VOLGENDE "OFFICIËLE" HUIZEN GEKEND

Wernhoutsburg
1882

Panningen
1903

Susteren
1916

Rumpen
1919

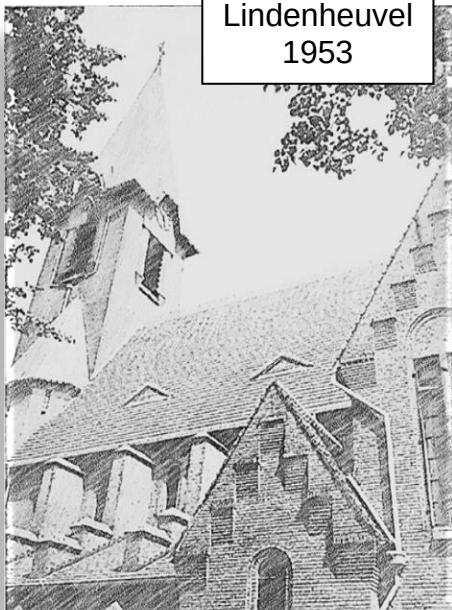

Nieuw-
Einde 1927

Nijmegen 1929

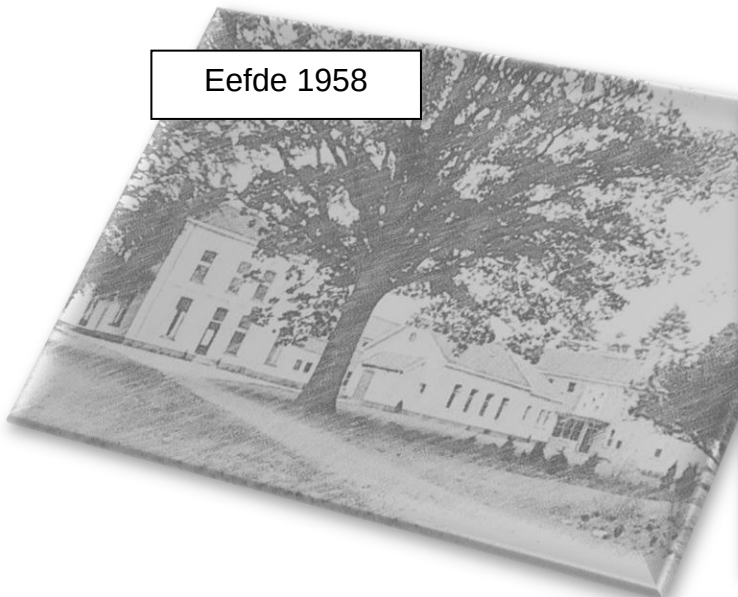

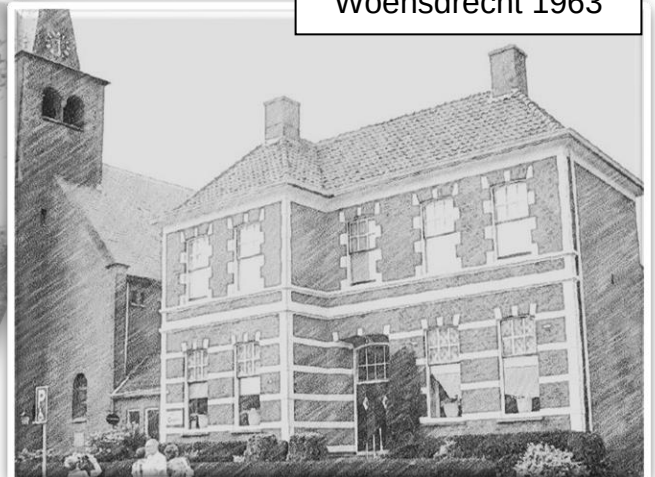
Lindeneuvel
1953

Eindhoven 1955

Eefde 1958

Woensdrecht 1963

OVERLEDENEN

Dhr. Jan Hoeben, echtgenoot van onze vrijwilligster Riek Hoebe-Hansen

Dhr. Bèr Aerts, schoonbroer van †Ger en †Jac Reintjes

Mevr. Trees Engels-Hunnekens, **Mevr. Riek Aerts-Hermans**, en **Mevr. Margriet Kunen – Smeets**, bewoonsters van ons Zorgcentrum

Dhr. Jan Schoone, schoonbroer van Theo de Jong

Dhr. Ad van Huijgevoort, hoofdarchivaris van en onze contactpersoon met het Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven te St. Agatha

**E-mailadres voor de Kleine Co: secretariaat@lazaristen.com Panningen,
Maart 2021**

Uitgebreide informatie over de Nederlandse Lazaristen en hun 'Lines of Action' kunt u vinden op www.lazaristen.com